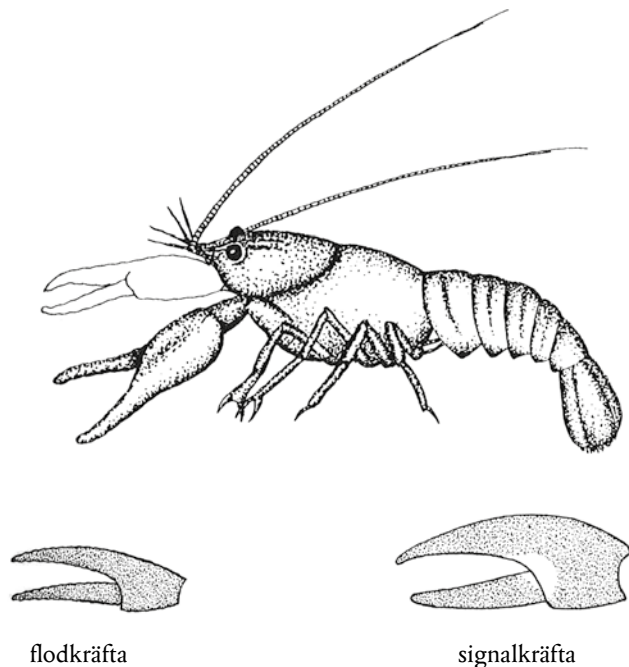

Djur med fler än åtta ben

De djur under vatten som har fler än åtta ben hör till gruppen kräftdjur. De vanligaste två småkrypen som hör till kräftdjuren är sötvattensmärlan och sötvattensgråsuggan. De båda djuren liknar varandra, men är samtidigt lätta att skilja.

- Sötvattensmärlan är böjd och tillplattad från sidorna och kan simma fritt i vattnet. Den är släkt med tångmärlan i havet.
- Sötvattensgråsuggan är tillplattad uppifrån och kryper fram på botten. Den har också släktingar i både i havet och i skogen.
- Plankton som hoppkräftor och vattenloppor är också kräftdjur. De är så små att det är svårt att se eller räkna benen på dem. Dessutom har de flera av sina benpar osynliga, innanför sitt skal.

I Vattenriket finns ytterligare ett kräftdjur, eller till och med två: Flodkräfta och signalkräfta. Dessa går vi inte in närmare på i den här boken.

Sötvattensmärla

Att sötvattensmärlan är ett kräftdjur är lätt att gissa eftersom den är så lik en räka. Den är mycket lik sina släktingar "tångloppor" eller "tångmärlor" som trivs i havet. Märlan är tillplattad från sidorna och simmar snabbt. Färgen kan variera från gul-brun till mera vit-grå och storleken från pyttesmå till cirka två cm långa märlor. Den tillbringar hela sitt liv under vatten. Växer gör den genom att ömsa hud. Sötvattensmärlan äter mest löv och ruttna växtdelar. Man skulle kunna säga att den jobbar som vattendragens renhållningsarbetare genom att den tar hand om allt gammalt som faller till botten.

Framförallt på våren (men även andra delar av året) ser man märlor som sitter ihop, en liten och en större. Då är det parningstider. Hanen är för ovanlighetens skull störst och bär omkring på sin lilla hona. De kan sitta ihop i dagar eller veckor innan parningen. De kan nämligen först para sig när honan ömsar hud. När honan blivit "gravid" behåller hon äggen i en ruvningshåla på magen tills att hon tycker att det är dags att släppa loss de små ungarna. Ofta händer det när man tagit in märlor inomhus att en "förlossning" sker i luppen. Kanske släpper honan de små ungarna fria beroende på att vattnet i luppen värms upp?

När man studerar märlan ser man tydligt att den sparkar med benen under magen hela tiden, fastän den ligger stilla. Det beror på att märlan har gälar som sitter under magen. Den måste se till att friskt syresatt vatten hela tiden passerar över gälarna.

Vad är det mörka strecket inuti märlan? Man kanske kan tro att det är ryggraden, men märlan är ju ett kräftdjur och har "skelettet" utanpå kroppen istället för inuti. Den mörka randen är tarmen och det man ser inuti är "maten", det vil säga gamla löv och annat gott den mumsat i sig.

Sötvattensmärlor finns både i lugna och starkt strömmande vattendrag. I många av våra vattendrag är den ett av de vanligaste djuren. Men, märlan är känslig mot föroreningar. Både mot övergödning och mot försurning. Ett enkelt sätt att bedöma hur rent ett vattendrag är att jämföra antalet sötvattensmärlor med antalet sötvattensgråsuggor. Finns det dubbelt så många märlor som gråsuggor är vattenkvaliteten bättre. Om det tvärtom finns dubbelt så många gråsuggor som märlor är den sämre.

